

ВІДГУК

**офіційного – опонента доктора педагогічних наук, професора
Тетяни Петрівни Танько
на дисертацію Лю Мянї «Формування вокально-мовленнєвої
культури майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук зі спеціальності
13.00.02. – теорія та методика музичного навчання**

Становлення незалежної української держави та відродження національної культури вимагає вирішення низки питань щодо докорінного реформування всієї системи вищої освіти, забезпечення можливостей духовного розвитку, культурного потенціалу особистості як найвищої цінності нації.

Практична реалізація визначених завдань залежить насамперед від педагогічних кадрів, адже саме вони закладають фундамент майбутньої української держави. Фахова підготовка майбутніх учителів, зокрема мистецького профілю, набуває ефективності, якщо вона ґрунтується на сучасних педагогічних і методичних засадах та відповідає актуальним проблемам освітньої практики.

Фахівець у галузі музично-педагогічної освіти має глибоко усвідомлювати місце і роль освітніх процесів, систем у світовому культурно-мистецькому просторі, у його історичних закономірностях та етнографічних формах, поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання й ретельну практичну підготовку.

Проте якість підготовки вчителів музики за багатьма параметрами ще не відповідає вимогам сьогодення. У зв'язку з цим актуальною залишається потреба в добре підготовлених, професійно компетентних кадрах, які мають високий рівень культури загалом і музично-педагогічної зокрема.

Фахова підготовка майбутніх учителів мистецьких дисциплін, у тому числі й учителів музики, набуває ефективності, якщо вона ґрунтується на

сучасних педагогічних і методичних засадах та відповідає актуальним потребам освітньої практики.

З огляду на це, автор дисертації Лю Мянї, цілком слушно концентрує ідею свого дослідження на концептуальному досягненні сучасної загальної теорії навчання та виховання – орієнтування на загальнолюдські цінності, духовну та музичну культуру, що допомагає формувати в молоді гуманістичне музичне мислення, відкриває можливості в розв'язанні головних проблем музично-педагогічної підготовки, пов'язаних з обґрунтуванням мети, завдань формування загальної музичної, зокрема вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики, її теоретичного та організаційно-методичного забезпечення.

Таким чином, у роботі зроблено акцент не на характеристиці вузько музичних знань, а ґрунтовно розкрито теоретико-методичні засади фахової підготовки майбутнього вчителя музики, вагомим складником якого є забезпечення основ загальної музичної культури, зокрема вокально-мовленнєвої.

Глибокий аналіз наукових досліджень дозволив пошукувачці зробити висновок про те, що проблема підготовки вчителя музики глибоко опрацьована в науково-методичній літературі. Проте питання формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки не привертало увагу науковців. У цьому контексті проблема, якій присвячена дисертація Лю Мянї, є актуальною для вітчизняної педагогіки й цілком відповідає інтересам розвитку педагогічної науки та освітньої практики Китайської Народної Республіки.

Лю Мянї слушно зауважує, що саме вокальна діяльність, яка є характерною рисою української та китайської ідентичності, дає змогу молоді реалізувати власні музичні здібності, стимулює їхнє особистісне зростання, сприяє самореалізації, закладає базову основу для формування музичної, зокрема вокально-мовленнєвої культури.

Адже саме музичне мистецтво синтезує світорозуміння та світовідчуття, пізнання й переживання. Актуалізуючи явища, що існують лише потенційно, воно як особливий вид діяльності, що розширює межі людського світу й оптимізує людський чинник у світі, слугує засобом творчого розвитку, формує людину культури.

У дисертації логічно й послідовно визначено науковий апарат дослідження, що створює досить чітке уявлення про міру наукової новизни й ступінь вирішення провідних завдань, що характеризуються логічністю, послідовністю й завершеністю.

До переваг виконаного дослідження, яке має теоретико-експериментальний характер, доцільно віднести також обрані та грамотно сформульовані об'єкт, предмет, мету, що досить повно зреалізовані в представленій роботі.

Як позитивне, слід відзначити, що структура дисертації відображає всі етапи підготовки та здійснення теоретико-експериментального дослідження запропонованої проблеми, його належну джерельну базу та концептуальні засади. Варто наголосити й на тому, що дисертанткою продемонстровано власну дослідницьку позицію й досить ґрунтовну обізнаність у предметі дослідження. Автором опонованої роботи виявлено наукову ерудицію, музично-педагогічну й вокально-мовленнєву компетентність, високу культуру наукової праці. У результаті представлені описові матеріали, аргументи та висновки, що впливають із кожного розділу дисертації, тісно узгоджені між собою провідною авторською ідеєю, логічно вмотивовані.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, підтверджено ґрунтовним аналізом праць вітчизняних і китайських учених, використанням загальнонаукових методів дослідження, статистичних та емпіричних даних. Наукові положення, висновки та результати, які містяться в дослідженні, базуються на глибокому теоретичному аналізі та систематизації широкого кола наукових праць із

проблеми формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

Якість дисертації Лю Мянї найкраще розкривають такі інтегральні характеристики роботи, як теоретична і практична значущість. Дисертантка всебічно реалізує принципи організації наукового пошуку й способу визначення його стратегії, оптимально добирає методи дослідження, правильно визначає його поняттєво-категоріальну основу, коректно уточнює наукове поняття вокально-мовленнєва культура, що здійснюється під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників, має ціннісну спрямованість, зміст, характер, способи та методи реалізації на практиці.

Поціновуючи найважливіші здобутки дисертації необхідно відзначити, що автором ґрунтовно висвітлено проблему формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в акмеологічному, мистецтвознавчому та психолого-педагогічного аспектах. Слід наголосити й на глибині та всебічності здійснюваного авторського теоретичного аналізу й значення дефініції вокально-мовленнєва культура, що трактується Лю Мянї, як особистістно-значуща якість фахівця, що характеризується поєднанням надбаних та удосконалених індивідуально-особистісних та професійних якостей в аспекті вокально-технологічних досягнень і є уніфікатором педагогічної та виконавської складників фахової підготовки майбутнього вчителя музики як носія та ретранслятора мистецьких цінностей.

Пошукувачка слушно зауважує, що якість методичного забезпечення вокально-мовленнєвої підготовки студентів музично-педагогічних факультетів залежить від сформованості позитивного ставлення до самовдосконалення в аспекті якісної ретрансляції вокально-культурних цінностей (мотиваційно-ціннісний компонент); готовності студентів до формування власного тезаурусу вокально-виконавської діяльності (когнітивно-фонаційний компонент); емоційної стійкості та саморегуляції вокально-виконавських дій (творчо-виконавський компонент). Ці положення

логічно вибудовуються в низку функцій вокально-мовленнєвої культури: адапційної, культурологічної, пізнавальної, діагностичної, організаційної.

Високої оцінки, на наш погляд, заслуговують визначені та обґрунтовані Лю Мянї педагогічні умови формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики, а саме: професійна спрямованість до самоконтролю орфоепічних норм у співацькій діяльності; дотримання художньо-стильової відповідності у вокальному виконавстві; спонукання майбутніх учителів музики до творчого самовираження у вокально-виконавській діяльності.

Заслугове схвалення, на наш погляд, експериментальна робота з формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки, у якій автором чітко визначено критерії, показники, схарактеризовано рівні сформованості вокально-мовленнєвої культури студентів; окреслено зміст і проаналізовано результати констатувального етапу експерименту; розкрито шляхи поетапної реалізації методики та педагогічних умов формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки, подано порівняльний аналіз результатів дослідно експериментальної роботи.

Зазначений підхід об'єднує визначені дисертанткою в процесі дослідження принципи професіоналізації, адаптації, персоналізації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії та інноваційності які, у свою чергу, стали теоретичними орієнтирами розробки організаційно-методичної моделі формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

Розроблена та обґрунтована на основі наукових підходів (системно-цілісного, аксіологічно-оцінного, особистісно-орієнтовного, акустично-фізіологічного, діяльнісно-творчого) організаційно-методична модель містить мету, завдання, визначені напрями модернізації змісту вокально-мовленнєвої підготовки студентів, методичні блоки, форми та етапи,

принципи, функції і методи формування вокально-мовленнєвої культури студентів.

Систематизований розгляд методів і форм роботи з формування в майбутніх учителів музики вокально-мовленнєвої культури в процесі проведення формувального експерименту поступово, за етапами, підкоряється чіткому логічному плану відповідно до створеної теоретичної моделі. Активно використовуються методи індивідуальної підтримки, діалогічної взаємодії, аналітичного сприймання, активізації слухового сприйняття (на адаптивно-орієнтаційному етапі); складання есе, стимуляції когнітивної діяльності, інтегрального співставлення (на конструктивно-операційному етапі), емоційно-образної концентрації, яскравої презентації вокального твору, творчого пошуку та інших (на творчо-евристичному етапі).

Зауважимо, що діагностика рівнів досліджуваної дефініції розроблена ґрунтовно. При цьому пошукувачка спирається на такі критерії сформованості вокально-мовленнєвої культури студентів, як: міра особистісної цілеспрямованості до формування вокально-мовленнєвої культури; ступінь специфічної технічно-виконавської та музично-педагогічної обізнаності; міра сформованості інтерпретаційних умінь щодо виразного відтворення художньо-образного змісту музичних творів у власному виконанні та їх показники.

Детальний аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив позитивну динаміку змін в експериментальних групах порівняно з контрольними щодо сформованості вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики. Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчисленні, їхня достовірність не викликає сумніву.

Заслуговує схвалення й практичне значення одержаних результатів Лю Мянї, що визначається можливістю використання матеріалів дослідження для розв'язання проблеми формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики України та Китаю з метою оптимізації

навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах, упровадженні розробленої методики в процесі творчого самовдосконалення й вокально-виконавської діяльності майбутніх вчителів музики України та Китаю.

Звичайно, що робота, яка пропонує досить новий дослідницький та методичний підхід до формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики містить дискусійні положення й викликає запитання.

Висловимо декілька з них:

1. У теоретико-методологічному розділі дисертації пошукувачкою представлено смисловий зворот «ретранслятор культурних цінностей». На нашу думку, необхідно більш детально розкрити значення цього поняття.

2. Більшій конкретизації та змістовного наповнення вимагає, на нашу думку, висвітлення методичних особливостей формування вокально-мовленнєвої культури у виконавських традиціях Китаю та України, адже такий матеріал збагатив би як теоретичну так і практичну цінність цього дослідження.

3. Вважаємо також за необхідне більш повно висвітлити форми роботи з майбутніми вчителями музики щодо формування в них вокально-мовленнєвої культури на II етапі експериментальної апробації дослідження.

4. На наш погляд, III-й розділ дисертації дещо перевантажений таблицями та графіками, деякі з них можна було б перенести в додатки.

5. Робота не позбавлена й поодиноких стильових та друкарських огріхів.

Загалом вважаємо, що дисертація Лю Мянї «Формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки» є завершеною самостійною працею, яка присвячена актуальній проблемі музичної педагогіки, містить нові теоретичні положення й оригінальне методичне забезпечення, ефективність якого отримала експериментальне підтвердження.

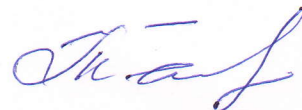
Текст роботи оформлено згідно з вимогами, що висуваються до праць такого наукового рівня.

Результати дисертації можуть знайти використання у викладанні курсів методики музичного навчання; у спецкурсі «Семіотика мистецтва»; у використанні запропонованої методики в підготовці бакалаврів і магістрів із музичної підготовки, а також у впровадженні цієї методики безпосередньо в практику роботи шкільного вчителя мистецтва.

Матеріали дослідно-експериментальної роботи мають достатнє висвітлення в науково-методичних і фахових педагогічних виданнях.

Автореферат адекватно відбиває основний зміст дисертації.

Офіційний опонент – доктор педагогічних наук,
професор кафедри естетичного виховання
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди

 Т. П. Танько

